

عذاب جهنم

کلیدواژه: عذاب جهنم، دوزخیان.
پرسش: رسول خدا صلی الله علیه و آله شدیدترین خطاب به دوزخیان را کدام آیه از قرآن می‌داند؟
پاسخ:

فهرست مندرجات

- ۱ - علت بیان شدت عذاب جهنم
  - ۱.۱ - دلیل اول
  - ۱.۲ - دلیل دوم
- ۲ - آیات عذاب دوزخیان
  - ۲.۱ - آیه ۲۵ سوره توبه
  - ۲.۲ - آیه ۱۹ سوره حج
- ۳ - شدیدترین عذاب در جهنم
  - ۳.۱ - روایتی از امام علی
- ۴ - بانویس
- ۵ - منبع

علت بیان شدت عذاب جهنم

عموم آیات و روایاتی که عذاب جهنم را توصیف کرده‌اند، با بیانی شدید هستند که می‌تواند به دو دلیل باشد:

← دلیل اول

تطابق با واقع، قطعاً جهنم جایگاه سختی خواهد بود. بنابراین لازم است تعبیری که از آن می‌شود نیز، با واقعیت هم‌خوانی داشته باشد و به‌صورت تند و شدید ادا شود.

← دلیل دوم

برای تأثیر در مخاطب و این‌که انداز بتواند در او اثر کند؛ لازم است به‌صورت تند و شدید گفته شود.

آیات عذاب دوزخیان

در این‌جا برای نمونه به دو آیه که عذاب را برای دوزخیان بیان می‌کند، اشاره می‌شود:

← آیه ۲۵ سوره توبه

«يَوْمَ يُخَمَّى عَلَيْهِمَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتَكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كُنْتُمْ لَا تُعْسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ»؛ «روزی که آن (گنجینه)ها را در آتش دوزخ بگدازند، و پیشانی و پهلو و پشت آنان را با آنها داغ کنند (و گویند): این است آنچه برای خود اندوختید، پس (کیفر) آنچه را می‌اندوختید، بچشید».

آیه (۹)، آیه ۲۵.

← آیه ۱۹ سوره حج

«قَالَّذِينَ كَفَرُوا فُطِّعَتْ لَهُمْ نِبَابٌ مِنْ نَارٍ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُؤُسِهِمُ الْحَمِيمُ»؛ «...و کسانی که کفر ورزیدند، جامه‌هایی از آتش برایشان بریده شده است (و) از بالای سرشان آب جوشان ریخته می‌شود».
[۲۱] حج (۲۳)، آیه ۱۹.

شدیدترین عذاب در جهنم

اما در این‌که شدیدترین عذاب در جهنم چیست و به چه عذابی سخت‌ترین عذاب گفته می‌شود؛ نمی‌توان بیان دقیقی ارائه کرد؛ زیرا عذاب هر گروهی به اندازه گناهانشان بوده و هرکدام سخت و دردناک است و حتی شاید بتوان سخت و شدید بودن در این مراحل را امری نسبی دانست. حتی در برخی روایات، ناامیدی که برای برخی دوزخیان به وجود می‌آید، سخت و دردناک توصیف شده است.

← روایتی از امام علی

امام علی علیه السلام در این‌باره می‌فرماید: «ای کمیل! ما به خدا سوگند حقی هستیم که خدای عزوجل فرموده:

«وَلَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ»؛ "اگر حق از هوس‌های آنها پی‌روی می‌کرد، قطعاً آسمان‌ها و زمین و هر که در آنها هست، تباہ می‌شد".
[۲۱] مؤمنون (۲۳)، آیه ۷۱.

ای کمیل! بعد از آن‌که مدت‌های طولانی نگه داشته می‌شوند، خدای تبارک و تعالی را صدا می‌زنند که ما را در آسایش قرار بده، پس خداوند به ایشان جواب می‌دهد که: «قَالَ اٰخِسُوْا فِيْهَا وَلَا تُكَلِّمُوْنَ»؛ "خاموش باشید و سخن مگوئید".
[۲۴] مؤمنون (۲۳)، آیه ۰۸.

«يَا كُمْبَلُ نَحْنُ وَاللَّهِ الْحَقُّ الَّذِي قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ - وَ لَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ يَا كُمْبَلُ ثُمَّ يُتَادُونَ اللَّهَ تَقَدَّسَتْ أَسْمَاؤُهُ بَعْدَ أَنْ يَمُوتُوا أَحْقَاباً اجْعَلْنَا عَلَى الرَّحَاءِ فَيَجِيبُهُمْ اٰخِسُوْا فِيْهَا وَلَا تُكَلِّمُوْنَ يَا كُمْبَلُ فَعِنْدَهَا يَبْأَسُونَ مِنَ الْكُرَّةِ وَ اَشْتَدَّتْ الْحَسْرَةُ وَ اَيَقْنُوا بِالْهَلَكَةِ وَ الْمَكْتُ حَزَاءً يَمَا كَسَبُوا عَذْبُوا»؛ ای کمیل! در این هنگام از آزاد شدن ناامید می‌شوند و بر حسرتشان افزوده می‌شود و یقین به نابودی و درنگ کردن پیدا می‌کنند، یادش کردارشان عذاب است».

[۵] طبری آملی، عمادالدین مجد، بشارة المصطفى لشعبة المرتضى، ج ۲، ص ۳۰، نجف، المكتبة الحيدرية، چاپ دوم، ۱۳۸۳ق.

[۶] مجلسی، مجدباقر، بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۲۷۶، بیروت، دار احیاء التراث العربی، چاپ دوم، ۱۴۰۳ق.

علاوه بر این، بسیاری از این گفته‌ها براساس فهم و دانسته‌های ما انسان‌ها می‌باشد و شاید ماهیت اینها در آخرت با آنچه در این دنیا می‌گذرد، متفاوت باشد.

پانویس

۱. ↑ توبه (۹)، آیه ۲۵.
۲. ↑ حج (۲۳)، آیه ۱۹.
۳. ↑ مؤمنون (۲۳)، آیه ۷۱.
۴. ↑ مؤمنون (۲۳)، آیه ۰۸.
۵. ↑ طبری آملی، عمادالدین مجد، بشارة المصطفى لشعبة المرتضى، ج ۲، ص ۳۰، نجف، المكتبة الحيدرية، چاپ دوم، ۱۳۸۳ق.
۶. ↑ مجلسی، مجدباقر، بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۲۷۶، بیروت، دار احیاء التراث العربی، چاپ دوم، ۱۴۰۳ق.

منبع

پارگاه اسلام کوئست.